

INHOUD

VOORWOORD	9
INLEIDING	
ÉÉN ISLAM, DRIE GROEPEN MOSLIMS	12
HOOFDSTUK 1	
HET VERHAAL VAN EEN KETTER	39
Mijn reis weg van de islam	
HOOFDSTUK 2	
WAAROM IS ER GEEN ISLAMITISCHE REFORMATIE GEWEEST?	63
HOOFDSTUK 3	
MOHAMMED EN DE KORAN	87
Hoe onvoorwaardelijke eerbied voor de Profeet en zijn boek hervormingen belemmert	
HOOFDSTUK 4	
ZIJ DIE DE DOOD LIEFHEBBEN	118
De fatale gerichtheid van de islam op het hiernamaals	
HOOFDSTUK 5	
GEKETEND DOOR DE SHARIA	141
Hoe de onbuigzame religieuze code van de islam moslims gevangenhoudt in de zevende eeuw	

HOOFDSTUK 6	
SOCIALE CONTROLE BEGINT THUIS	167
Hoe het gebod het goede te bevelen en het kwade te verbieden moslims in het gareel houdt	
HOOFDSTUK 7	
DE JIHAD	188
Waarom de oproep tot een heilige oorlog een handvest voor terreur is	
HOOFDSTUK 8	
DE SCHEMERING VAN DE TOLERANTIE	223
SLOT	
DE ISLAMITISCHE REFORMATIE	238
APPENDIX	
MOSLIMDISSIDENTEN EN HERVORMERS	255
NOTEN	269

VOORWOORD

Op ___ stormde een groepje zwaarbewapende, in het zwart vermomde mannen een ___ in ___ binnen, opende het vuur en doodde in totaal ___ mensen. De aanvallers werden gefilmd terwijl ze ‘Allahu akbar!’ schreeuwden.

President ___ verklaarde op een persconferentie: ‘Wij veroordelen deze misdaad door extremisten. Zij kunnen hun wreedheden echter niet rechtvaardigen door een beroep te doen op hun godsdienst. Even krachtig veroordelen wij degenen die deze gruweldaad aangrijpen als voorwendsel voor islamofobe haatmisdrijven.’

Toen ik vier maanden voor het verschijnen van dit boek bezig was met het herzien van de inleiding, had ik natuurlijk iets specifiekers kunnen schrijven, bijvoorbeeld:

Op 7 januari 2015 stormden twee zwaarbewapende, in het zwart vermomde mannen in Parijs het kantoor van *Charlie Hebdo* binnen, openden het vuur en doodden in totaal elf mensen. De aanvallers werden gefilmd terwijl ze ‘Allahu akbar!’ schreeuwden.

Bij nader inzien leek er echter weinig reden om Parijs te kiezen. Een paar weken eerder had ik net zo goed dit kunnen schrijven:

In december 2014 stormde een groep van negen zwaarbewapende, in het zwart vermomde mannen een school in Peshawar binnen, opende het vuur en doodde in totaal 145 mensen.

Een paar weken na Parijs had ik kunnen schrijven:

In Kopenhagen schoot een jongeman een van de aanwezigen neer bij een bijeenkomst over de vrijheid van meningsuiting. Later die dag doodde hij een Joodse bewaker bij een synagoge en verwondde hij vijf politieagenten.

Eenzelfde zin had ik uiteraard kunnen schrijven over ik weet niet hoeveel incidenten, van Ottawa in Canada tot Sydney in Australië en Baga in Nigeria. Daarom besloot ik de plaats blanco te laten, evenals het aantal moordenaars en slachtoffers. Als lezer kunt u gewoon het laatste geval invullen dat in het nieuws was. Of, als u de voorkeur geeft aan een voorbeeld van iets langer geleden, kunt u dit proberen:

In september 2001 vloog een groep van negentien moslimterroristen tegen een aantal gebouwen in New York en Washington DC en doodde 2996 mensen.

Al meer dan dertien jaar is mijn reactie op dergelijke terreurdaden een simpel betoog. Het is absurd om vol te houden, zoals onze leiders doorgaans doen, dat de gewelddaden van radicale islamisten losstaan van de religieuze idealen waardoor zij zich laten inspireren. We moeten erkennen dat zij worden gedreven door een politieke ideologie, een ideologie die is verankerd in de islam zelf, in het heilige boek de Koran en het leven en de leer

van de profeet Mohammed, zoals vastgelegd in de Hadith.

Laat ik zo simpel mogelijk zeggen wat ik bedoel: *de islam is geen godsdienst van vrede.*

Vanwege mijn mening dat islamitisch geweld niet alleen het gevolg is van sociale, economische of politieke omstandigheden – of zelfs theologische misvattingen – maar veeleer is verankerd in de basisteksten van de islam zelf, ben ik weggezet als fanaticus en ‘islamhater’. Ik werd tot zwijgen gebracht, gemeden en te schande gemaakt. Feitelijk werd ik beschouwd als ketter, niet alleen door moslims – voor wie ik toch al een afvallige ben – maar ook door sommige progressieven in het Westen wier multiculturele gevoelens gekwetst worden door zulke ‘botte’ uitspraken.

Mijn vastberaden uitspraken over dit onderwerp hebben tot zulke felle veroordelingen geleid dat je zou denken dat ik me zelf aan geweld had schuldig gemaakt. Want het lijkt tegenwoordig wel een misdaad om de waarheid zeggen over de islam. ‘Haatzaaien’ is het moderne woord voor ketterij. En in de huidige sfeer wordt alles waar moslims zich ongemakkelijk bij voelen gebrandmerkt als ‘haatzaaien’.

Met dit boek wil ik veel mensen – niet alleen moslims maar ook westerse apologeten van de islam – een ongemakkelijk gevoel bezorgen. Dat ga ik niet doen door middel van spotprenten. Veeleer wil ik eeuwenoude orthodox-religieuze opvattingen aanvechten met ideeën en argumenten die beslist als kettters zullen worden verworpen. Ik pleit voor niets minder dan een islamitische reformatie. Het brandende en steeds mondiale vraagstuk van politiek geweld uit naam van een religie kan naar mijn mening alleen worden opgelost als een aantal kernideeën van de islam wezenlijk wordt veranderd. Ik zal geen blad voor de mond nemen, in de hoop dat anderen net zo vrij met mij in debat zullen treden over wat er moet veranderen in de islamitische leer, en de discussie niet proberen te smoren.

ÉÉN ISLAM, DRIE GROEPEN MOSLIMS

Laat ik met een anekdote illustreren waarom ik denk dat dit boek nodig is.

In september 2013 had ik de eer te worden gebeld door Frederick Lawrence, de toenmalige voorzitter van het bestuur van Brandeis University, die me een eredoctoraat op het gebied van sociale rechtvaardigheid aanbood, dat ik zou ontvangen tijdens een uitreikingsplechtigheid in mei 2014. Alles leek oké totdat Lawrence me een halfjaar later nog eens belde, ditmaal om me te vertellen dat Brandeis de uitnodiging introk. Ik was verbijsterd. Al snel hoorde ik dat een aantal studenten en leden van de academische staf die boos waren over mijn uitverkiezing, online een petitie had verspreid, waartoe de Council on American Islamic Relations (CAIR) het initiatief had genomen via de website change.org.

In die petitie werd ik beschuldigd van 'haatzaaien' en werd gesteld dat 'op grond van haar extreme islamofobe opvattingen onze gemeenschap met ontzetting heeft vernomen dat Ayaan Hirsi Ali dit jaar een eredoctoraat zal ontvangen op het gebied van sociale rechtvaardigheid. Met de verkiezing van Hirsi Ali

voor een eredoctoraat geeft het bestuur blijk van een flagrante en onverschillige minachting, niet alleen voor moslimstudenten, maar voor iedere student die onvervalst haatzaaien heeft ondervonden. Haar verkiezing is zowel een directe schending van de morele code van Brandeis University als van de rechten van studenten.¹ Tot slot vroegen de opstellers van de petitie zich af: 'Hoe kan het bestuur van een universiteit die prat gaat op sociale rechtvaardigheid en tolerantie tegenover iedereen een besluit nemen dat gericht is tegen en geen respect toont voor haar eigen studenten?' Mijn nominatie voor een eredoctoraat was 'grievend voor de islamitische studenten en de universitaire gemeenschap van Brandeis, die opkomen voor sociale rechtvaardigheid'.²

Bovendien hadden maar liefst zevenentachtig leden van de academische staf van Brandeis in een brief hun 'schrik en verbijstering' uitgesproken over enkele flarden van openbare uitspraken van mij, voor het merendeel afkomstig uit interviews die ik zeven jaar daarvoor had gegeven. Ze noemden me een splijtzwam en verweten me met name te suggereren dat

geweld tegen meisjes en vrouwen specifiek is voor de islam en de tweede wereld, waardoor dergelijk geweld onder niet-moslims om ons heen, ook op onze campus, wordt verhuld [evenals] [...] het harde werk aan de basis van toegewijde moslimfeministen en andere progressieve moslim-activisten en -geleerden, die in de islamitische traditie ondersteuning vinden voor gender- en andere gelijkheid en erin slagen die te verwezenlijken.³

Toen ik de lijst ondertekenaars van de academische staf doornam, viel het me op welke vreemde vrienden ik nietsvermoedend bij elkaar had gebracht. Hoogleraren Vrouwen-, Gender- en Seksualiteitstudies sloegen de handen ineen met CAIR, een

groepering die naderhand door de Verenigde Arabische Emiraten als terroristische organisatie op de zwarte lijst is geplaatst? Een deskundige op het terrein van Diversiteitstudies en Feministische Narratieve Theorie schaarde zich aan de zijde van openlijk homovijandige islamisten?

Inderdaad had ik in februari 2007, toen ik nog in Nederland woonde, tegen de Londense *Evening Standard* gezegd: 'Geweld is inherent aan de islam.' Het was een van drie uit hun verband geplukte citaten waar de academische stafleden van Brandeis aanstoot aan namen. Wat ze in hun brief verzuimden te vermelden, was dat nog geen drie jaar daarvoor Theo van Gogh, met wie ik een korte documentaire had gemaakt, in Amsterdam op straat was vermoord door Mohammed Bouyeri, een jongeman van Marokkaanse afkomst. Eerst schoot hij acht keer met een pistool op Theo. Terwijl die, zich vastklampend aan het leven, om genade smeekte, schoot hij nog eens. Vervolgens sneed hij hem de keel door en probeerde hij hem met een groot mes te onthoofden. Ten slotte stak hij met een kleiner mes een lange brief op zijn lichaam.

Ik vraag me af hoeveel van mijn critici op de campus die brief hebben gelezen. Hij was opgesteld in de stijl van een fatwa, een religieus oordeel, en begon met: 'In naam van Allah, de Barmhartige, de Genadevolle'. Behalve talloze citaten uit de Koran bevatte hij een expliciete doodsbedreiging aan mij:

Mijn Rabb [meester], schenk ons de dood om ons te verblijden met het martelaarschap. Allahoemma Amien. [O Allah, aanvaard] Mevrouw Ayaan Hirshi [sic] Ali en de rest van de extremistische ongelovigen: de Islam heeft de vele vijandigheden en onderdrukkingen in de Geschiedenis doorstaan. [...] AYAAN HIRSHI ALI JE ZAL JEZELF STUK SLAAN OP DE ISLAM!⁴

En zo ging het maar door, in dezelfde gezwollen stijl. ‘De Islam zal zegevieren door het bloed van de martelaren. Het zal haar licht verspreiden in elk donkere hoek van deze aarde en het zal het kwaad desnoods met het zwaard terugdrijven naar zijn duistere hol. [...] Er zal geen genade voor de onrechtplegers zijn, slechts het zwaard wordt tegen hen opgeheven. Geen discussie, geen demonstraties, geen optochten, geen petities.’ De brief bevatte ook de volgende passage, rechtstreeks overgenomen uit de Koran: ‘Voorwaar, de dood die jullie trachten te voorkomen zal jullie zeker vinden, daarna zullen jullie worden teruggevoerd naar de Kenner van het onwaarneembare en Hij zal jullie dan mededelen wat jullie plachten te doen.’ (62:8)

Wie tot de ijle hoogten van de academische staf van Brandeis is gestegen, zal wellicht een manier kunnen verzinnen om aan te tonen dat er geen verband is tussen de daden van Bouyeri en de islam. Ik herinner me nog heel goed hoe Nederlandse academici beweerden dat achter zijn religieuze taal Bouyeri’s echte motivatie om mij te willen doden was gelegen in sociaaleconomische achterstelling of postmoderne vervreemding. Maar als een moordenaar de Koran citeert om zijn daad te rechtvaardigen, vind ik dat we het op zijn minst moeten hebben over de mogelijkheid dat hij meent wat hij zegt.

Als ik dus verklaar dat de islam geen godsdienst van vrede is, bedoel ik niet dat het islamitische geloof moslims vanzelfsprekend gewelddadig maakt. Dat is overduidelijk niet het geval: er zijn miljoenen vreedzame moslims op de wereld. Wel zeg ik dat de oproep tot en de rechtvaardiging van geweld uitdrukkelijk worden verwoord in de heilige teksten van de islam. Bovendien moet dit theologisch gesanctioneerde geweld worden ingezet tegen allerlei overtredingen, waaronder, maar niet uitsluitend, afvalligheid, overspel, godslastering en zelfs zoiets vaags als bedreiging van de familie-eer of de eer van de islam zelf.

Toch ben ik vanaf het moment dat ik erop begon te wijzen dat

er onvermijdelijk een verband bestaat tussen de godsdienst waarin ik was opgegroeid en het geweld van organisaties als Al-Qaida en de zogenaamde Islamitische Staat (hierna IS, al geven anderen de voorkeur aan de acroniemen ISIS of ISIL), blootgesteld aan hardnekkige pogingen om me het zwijgen op te leggen.

Doodsbedreigingen zijn duidelijk de meest verontrustende vorm van intimidatie. Maar er zijn ook andere, minder gewelddadige methoden. Islamitische organisaties als CAIR hebben geprobeerd te voorkomen dat ik me uit kon spreken, vooral op universiteitscampussen. Sommigen hebben aangevoerd dat ik, omdat ik geen islamitisch geleerde of zelfs maar praktiserend moslim ben, geen bevoegde autoriteit ben op dit gebied. Bij andere gelegenheden heeft een select aantal moslims en westerse progressieven me beschuldigd van ‘islamofobie’, een woord dat op één lijn gezet moet worden met antisemitisme, homofobie of andere vooroordelen die men in westerse samenlevingen heeft geleerd te verafschuwen en te veroordelen.

Waarom doen die mensen toch zo’n moeite om mij het zwijgen op te leggen, om tegen mijn openbare optredens te protesteren, om mijn opvattingen te stigmatiseren en me met gewelds- en doodsbedreigingen van het toneel te jagen? Niet omdat ik onwetend ben of slecht geïnformeerd. Integendeel, mijn denkbeelden over de islam zijn gebaseerd op mijn kennis van en ervaring met het moslim-zijn, het leven in islamitische samenlevingen – onder meer in Mekka, het centrum van het islamitische geloof – en mijn jarenlange studie van de islam als gelovige, leerling en docent. De werkelijke verklaring is duidelijk. Ze kunnen feitelijk niet weerleggen wat ik zeg. En ik sta hierin niet alleen. Vlak na de aanval op *Charlie Hebdo* sprak moslimhervormster Asra Nomani zich uit tegen wat zij de ‘eerbrigade’ noemt – een internationaal georganiseerde klik die met alle geweld het debat over de islam wil smoren.⁵

Beschamend genoeg is die campagne effectief in het Westen. Het lijkt wel of westerse progressieven tegenwoordig samenspannen tegen kritisch denken en debat. Het verbaast me nog altijd dat zich progressief noemende niet-moslims – onder wie feministen en voorvechters van homorechten – met die botte middelen zo makkelijk zijn over te halen om tegenover islamistische en niet-islamitische critici de kant van de islamisten te kiezen.

In de weken en maanden na de ingetrokken uitnodiging van Brandeis was de islam herhaaldelijk in het nieuws, en niet als een godsdienst van vrede. Op 14 april, zes dagen later, ontvoerde de gewelddadige islamistische groepering Boko Haram 276 schoolmeisjes in Nigeria. Op 15 mei werd in Sudan de zwangere Meriam Ibrahim ter dood veroordeeld vanwege het misdrijf geloofsafval. Op 29 juni riep IS in Irak en Syrië zijn nieuwe kalifaat uit. Op 19 augustus werd de onthoofding van de Amerikaanse journalist James Foley op video opgenomen. Op 2 september onderging Steven Sotloff hetzelfde lot. De man die leiding gaf aan de executies, had duidelijk op een Britse school gezeten, een van de 3000 tot 4500 burgers uit de Europese Unie die als jihadstrijder naar Irak en Syrië zijn getrokken. Op 26 september onthoofdde de verse bekeerling Alton Nolen in een levensmiddelenfabriek in Moore in de Amerikaanse staat Oklahoma zijn collega Colleen Hufford. Op 22 oktober ging de eveneens tot de islam bekeerde crimineel Michael Zehaf-Bibeau tekeer in de Canadese hoofdstad Ottawa en schoot hij korporaal Nathan Crillo dood, die op wacht stond. En zo gaat het maar door. Op 15 december gijzelde de geestelijke Man Haron Monis achttien mensen in een café in Sydney; bij het vuurgevecht dat volgde, kwamen twee mensen om het leven. Ten slotte werd tijdens het afronden van dit boek in Parijs de redactie van het Franse satirische weekblad *Charlie Hebdo* afgeslacht.

Gemaskerd en bewapend met AK-47 geweren drongen de broers Koachi het kantoor van het tijdschrift binnen en doodden ze hoofdredacteur Stéphane Charbonnier, negen andere medewerkers en een politieman. Op straat vermoordden ze nog een politieman. Een paar uur later doodde hun kameraad Amedy Coulibaly vier mensen, allen joods, nadat hij een koosjere winkel in het oosten van de stad had bezet.

In alle gevallen bedienden de daders zich bij het plegen van hun misdaden van islamitische taal of symbolen. Tijdens hun aanval op *Charlie Hebdo* schreeuwden de Kouachi's: 'Allahu akbar' (God is groot) en: 'We hebben de Profeet gewroken', om maar één voorbeeld te noemen. Tegen een vrouwelijk redactielid zeiden ze dat ze haar zouden sparen omdat ze een vrouw was. 'Wij doden geen vrouwen. Maar denk na over wat je doet. Ik spaar je, maar dan moet je wel de Koran gaan lezen.'⁶

Mocht ik behoefte hebben gehad aan nieuw bewijs dat het geweld in naam van de islam zich niet alleen verspreidt door het Midden-Oosten en Noord-Afrika, maar ook door West-Europa en naar de overkant van de Atlantische Oceaan en verder, hier had ik het in jammerlijke overvloed.

Na de onthoofding van Steven Sotloff beloofde de Amerikaanse vicepresident Joe Biden zijn moordenaars te zullen achtervolgen tot aan de 'poorten van de hel'. President Barack Obama was zo verontwaardigd dat hij zijn beleid om de Amerikaanse militaire interventie in Irak te beëindigen herriep, bevel gaf tot luchtaanvallen en militairen inzette teneinde 'de terreurbeweging die bekendstaat als ISIL te vernederen en uiteindelijk te vernietigen'. Maar het is de moeite waard de presidentiële verklaring van 10 september 2014 nauwkeurig te lezen vanwege de belangrijke omzeilingen en verdraaiingen:

Laat ik twee dingen duidelijk maken: ISIL is niet 'islamitisch'. Geen godsdienst vergoelijkt het doden van onschul-

digen. En het merendeel van de slachtoffers van ISIL is moslim. En ISIL is beslist geen staat. [...] ISIL is niets anders dan een terreurorganisatie. En die heeft niets anders voor ogen dan het afslachten van allen die haar in de weg staan.

Kort samengevat, de Islamitische Staat was noch een staat noch islamitisch. Hij was 'het kwaad' en zijn leden waren 'ongekend wreed'. De campagne ertegen was zoiets als een poging om een 'kankergezwel' uit te roeien.

Na het bloedbad bij *Charlie Hebdo* spande de perssecretaris van het Witte Huis zich geweldig in om onderscheid te maken tussen 'de gewelddadige extremistische boodschappen waarmee ISIL en andere extremistische organisaties mensen over de hele wereld proberen te radicaliseren' en een 'vreedzame godsdienst'. De Amerikaanse regering had 'met veel succes leiders in de moslimgemeenschap opgeroepen [...] duidelijk te zijn over de werkelijke principes van de islam'. De term 'radicale islam' mocht niet meer gebezigd worden.

Maar als dat hele uitgangspunt nu verkeerd is? Want het zijn niet alleen Al-Qaida en IS die het gewelddadige gezicht van het islamitische geloof en handelen laten zien. Het is ook Pakistan, waar elke kritische uitspraak over de Profeet of de islam als godslasterlijk wordt bestempeld en kan worden bestraft met de dood. Het is ook Saudi-Arabië, waar kerken en synagogen zijn verboden en onthoofdingen een legitieme vorm van straf zijn, zozeer dat er in augustus 2014 bijna dagelijks een onthoofding plaatsvond. Het is ook Iran, waar stening een aanvaarde straf is en homoseksuelen vanwege hun 'misdrijf' worden opgehangen. Het is ook Brunei, waar de sultan de islamitische sharia-wetgeving aan het herinvoeren is en voor homoseksualiteit weer de doodstraf kan worden opgelegd.

In het beleid en in officiële verklaringen van de afgelopen

vijftien jaar wordt ervan uitgegaan dat terrorisme of extremisme kan en moet worden onderscheiden van de islam. Steeds weer haasten westerse leiders zich in de nasleep van terreuraanvallen over de hele wereld te verzekeren dat dit probleem niets te maken heeft met de islam zelf. Want de islam is een godsdienst van vrede.

Het zijn goedbedoelde pogingen, maar ze komen voort uit de door veel westerse progressieven gekoesterde misvatting dat we beduchter moeten zijn voor wraak tegen moslims dan voor islamistisch geweld zelf. Zo werden degenen die verantwoordelijk waren voor de aanslagen op 9/11 niet voorgesteld als moslims, maar als terroristen; we concentreerden ons eerder op hun tactiek dan op de ideologie ter rechtvaardiging van hun afschuwwekkende daden. Tegelijk omhelsden we de ‘gematigde’ moslims die ons minzaam vertelden dat de islam een godsdienst van vrede was, en werden dissidente moslims, die probeerden echte hervormingen na te streven, gemarginaliseerd.

Tegenwoordig proberen we nog steeds te bewijzen dat het geweld het werk is van een stelletje gestoorde extremisten. Met medische metaforen proberen we het verschijnsel aan te merken als een vreemd element dat niet thuishoort in de godsdienstige omgeving waarin het gedijt. En we maken ons wijs dat er om ons heen even erge extremisten zijn als de jihadisten. De Amerikaanse president ging zelfs zo ver dat hij in 2012 in een toespraak tot de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties verklaarde: ‘De toekomst hoort niet toe aan wie de Profet van de islam belastert’ – in tegenstelling, vermoedelijk, tot wie, waar ook ter wereld, de lasteraars doodt.

Er zullen ongetwijfeld mensen zijn die klagen dat Mohammed in dit boek wordt belasterd. Toch is het niet de opzet van dit boek om nodeloos te beledigen, maar om te laten zien dat in die benadering het probleem van de islam in de eenentwintigste eeuw volledig – niet slechts gedeeltelijk, maar volledig –

verkeerd wordt begrepen. En ook het karakter en de betekenis van het liberalisme worden niet begrepen.

Het fundamentele probleem is namelijk dat het merendeel van de verder vreedzame en fatsoenlijke moslims niet bereid is te erkennen dat de theologische grond voor intolerantie en geweld in hun eigen religieuze teksten ligt, laat staan dat ze er afstand van nemen.

Moslims zijn er niet met alleen te zeggen dat hun godsdienst 'gekaapt' is door extremisten. De moordenaars van IS en Boko Haram halen dezelfde religieuze teksten aan die alle andere moslims in de wereld als heilig beschouwen. En in plaats van hen te laten weggelaten met nietszeggende clichés over de islam als godsdienst van vrede, moeten wij in het Westen vraagtekens zetten bij en in debat treden over het wezen van het islamitisch denken en handelen. We moeten de islam aanspreken op de daden van zijn gewelddadigste aanhangers en eisen dat de centrale overtuigingen waarmee die daden worden gerechtvaardigd, worden hervormd of afgezworen.

Tegelijkertijd moeten we opkomen voor onze liberale principes. In het bijzonder moeten we tegen beledigde westerse moslims (en hun progressieve medestanders) zeggen dat wij het niet zijn die onze overtuigingen en gevoeligheden moeten aanpassen. Zij zijn het die moeten leren leven met de vrije meningsuiting die ons lief is.

DRIE GROEPEN MOSLIMS

Voordat we het gaan hebben over de islam, moeten we begrijpen wat die inhoudt en erkennen dat er verschillen bestaan binnen de moslimwereld. De verschillen waar ik aan denk zijn niet de gebruikelijke tussen soenna, sjia en andere geloofstakken. Eerder gaat het om brede sociologische groeperingen die worden gekarakteriseerd door de aard van hun naleving. Ik

maak een onderverdeling van moslims. Ik maak geen onderverdeling van de islam.

De islam is een centrale geloofsovertuiging die is gebaseerd op de Koran, de woorden die door de engel Gabriël zijn geopenbaard aan de profeet Mohammed, en de Hadith, de begeleidende werken waarin het leven en de uitspraken van Mohammed zijn beschreven. Ondanks bepaalde sektarische verschillen worden alle moslims verenigd door deze geloofsovertuiging. Allemaal, zonder uitzondering, kennen ze deze woorden van buiten: 'Er is geen god dan Allah en Mohammed is zijn boodschapper.' Dit is de *sjahada*, de islamitische geloofsbelijdenis.

Voor mensen uit het Westen, die gewend zijn aan individuele vrijheid van geweten en godsdienst, mag de *sjahada* een geloofsverklaring als alle andere lijken, in werkelijkheid is het een religieus én een politiek symbool.

In de begintijd van de islam, toen Mohammed rondging en op deuren klopte om polytheïsten over te halen hun afgoderij op te geven, vroeg hij hun te aanvaarden dat er geen god was dan Allah en dat hij de boodschapper van Allah was, ongeveer zoals Christus de joden had opgeroepen te aanvaarden dat hij de zoon van God was. Maar nadat hij tien jaar lang had geprobeerd mensen op die manier te overreden, ging Mohammed met zijn kleine kring van gelovigen naar Medina, en vanaf dat moment kreeg zijn zending een politieke dimensie. Nog steeds werd de ongelovigen gevraagd zich te onderwerpen aan Allah, maar na Medina werden ze aangevallen als ze dat weigerden. Als ze werden verslagen, kregen ze de keus tussen bekering of de dood. (Joden en christenen konden hun geloof behouden, mits ze een speciale belasting betaalden.)

Er is geen symbool dat de ziel van de islam meer vertegenwoordigt dan de *sjahada*. Maar tegenwoordig wordt er binnen de islam getwist over wie de eigenaar is van dat symbool. Van wie is de *sjahada*? Van de moslims die de nadruk willen leggen

op Mohammeds tijd in Mekka, of van degenen die zich laten inspireren door zijn veroveringen na Medina? Er zijn vele miljoenen moslims die zich identificeren met die eerste periode. Maar ze worden in toenemende mate uitgedaagd door medegevolgen die de in Medina ontstane politieke versie van de islam willen laten herleven en invoeren – de versie waarin Mohammed zich van een dolende in de woestijn tot een symbool van een absolute moraal ontwikkelde.

Op grond hiervan kunnen we naar mijn mening drie verschillende groepen moslims onderscheiden.

De eerste groep is de meest problematische. Dat zijn de fundamentalisten, die als ze de sjahada uitspreken, bedoelen: ‘We moeten leven naar de strikte letter van onze geloofsbelijdenis.’ Zij stellen zich een regime voor, gebaseerd op de sharia, de religieuze islamitische wetgeving. Bovendien zien ze het als een eis van hun geloof dat ze die aan iedereen opleggen.

Ik was geneigd deze groep ‘millenaristische moslims’ te noemen, omdat hun fanatisme doet denken aan allerlei fundamentalistische sekten die floreerden in het middeleeuwse christendom van voor de Reformatie, waarin fanatisme en geweld meestal samengingen met de verwachting dat het einde der tijden nabij was.⁷ Maar die analogie gaat mank. Waar in de sjiitische leer wordt uitgekeken naar de terugkeer van de Twaalfde Imam en de wereldwijde triomf van de islam, streven fanatieke soennieten vaker naar de gewelddadige stichting van een nieuw kalifaat op aarde. Daarom zal ik hen in plaats daarvan Medina-moslims noemen, omdat ze de gedwongen oplegging van de sharia beschouwen als hun godsdienstige plicht. Ze proberen niet alleen te gehoorzamen aan de leer van Mohammed, maar willen ook het voorbeeld volgen van zijn oorlogszuchtige optreden nadat hij naar Medina was getrokken. Zelfs als ze zich niet zelf inlaten met geweld, aarzelen ze niet het goed te praten.